

L'Arxiu Nacional il·lumina la primera revolta popular després de 1714

written by David Folch | 7 de febrer de 2024

El proper dijous 8 de febrer obre portes una nova mostra documental produïda per l'Arxiu Nacional, amb el títol "**Esperits dissidents. L'avalot de les quintes de 1773**". La primavera d'aquell any, ara fa just 250 anys, Barcelona va viure l'esclat de la primera gran revolta popular posterior a l'ocupació borbònica de la ciutat i de tot el país sis dècades abans. Es va tractar, principalment, de la resposta espontània de centenars de joves a l'intent d'establir un sistema de servei militar obligatori, en el procés de desenvolupament de l'estat absolutista que els borbònics, a través d'una dura subjecció del país, tenien la intenció de imposar.

L'exposició emmarca el conflicte en la Catalunya del seu temps i fa un recorregut cronològic dels esdeveniments, tot aportant informació en part inèdita per al seu coneixement. S'articula en sis plafons i quatre vitrines al voltant de 32 documents, arribats principalment a l'Arxiu Nacional durant la darrera dècada, resultat d'una política reeixida que ha combinat l'adquisició al mercat i la captació i l'ingrés d'arxius conservats fins ara en l'àmbit privat. Es podrà visitar a l'espai principal d'accés del centre, en l'horari habitual d'atenció als usuaris, fins al dijous 28 de març de 2024.

L'eix del discurs

L'exposició presenta **sis espais** dedicats, respectivament, a presentar les condicions generals de la Catalunya de la segona meitat del segle XVIII en el context de l'estat absolutista borbònic, la militarització del país i el camí sinuós cap a la imposició d'un sistema de reclutament militar estable, les

circumstàncies en les que es va produir l'esclat de l'avalot a Barcelona, com es va estendre a diversos escenaris de la ciutat, el tens procés de negociació que va permetre la sortida del conflicte, els termes un xic especials de la victòria dels revoltats i el camí cap a la definitiva implantació del sistema militar de lleves. Al fil del discurs principal, l'exposició mostra la importància dels protagonistes implicats i de les fonts que ens ajuden a conèixer-los.

Els fons i documents essencials

La mostra **"Esperits dissidents. L'avalot de les quintes de 1773"** és possible gràcies a tres agrupacions documentals principals conservades avui a l'Arxiu Nacional:

1. El 2012 el centre va ingressar, procedent dels seus hereus, l'extraordinari fons documental del general Joan Escofet i Palau (1720-1808). Entre les seves 80 capses, destaquen amb força les cartes personals rebudes en aquells dies del seu cunyat i home de la màxima confiança, el també enginyer militar Miquel Moreno, immers a contracor des de Barcelona en els preparatius de contenció de l'avalot/ANC1-1021-T-69 [<https://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/#/cercaavancada/detallunitat/ANC1-1021-T-69>]
2. El 2014, la Subdirecció General d'Arxius va adquirir al mercat de vell un llibre miscel·lani amb enquadernació en pergamí, d'origen desconegut, però creat probablement entorn de la Diputació dels Col·legis i Gremis de la ciutat de Barcelona; aplega manuscrits de moltes mans i impresos, relatius als elements més destacats del conflicte, entre 1750 i 1776. Hi trobem informacions tan rellevants i desconegudes com la llista de morts i ferits el 4 de maig ingressats a l'Hospital de la Santa Creu/Col·lecció de Manuscrits i Documents Solts de l'Arxiu Nacional de Catalunya/ANC1-25-T-276 [<https://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/#/cercaavancada>]

a/detallunitat/ANC1-25-T-276]

El 2017, finalment, l'Arxiu va adquirir dels hereus d'un col·leccionista el manuscrit de 256 pàgines titulat 'Comentario de los sucesos que produjo la quinta del Principado de Cathaluña, especialmente de la ciudad de Barcelona... Recogido por don Joseph Antonio de Armona'. Només se'n coneixia una altra versió, amb un títol diferent, però de contingut idèntic, conservada a l'Archivo General Militar de Madrid i publicada el 2015. Aquesta versió, però, identifica ara la seva autoria/Col·lecció de Manuscrits i Documents Solts de l'Arxiu Nacional de Catalunya/ANC1-25-T-295 [<https://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/#/cercaavancada/detallunitat/ANC1-25-T-295>]

Les altres activitats vinculades a l'exposició

Com a complement a la visita a l'exposició i al catàleg en format paper i digital, l'Arxiu organitza **dues conferències** presencials que comptaran també amb transmissió en directe a través del canal de Youtube de l'Arxiu Nacional i que tenen per objectiu relligar el passat que explica la mostra amb el nostre present, tot seguint el fil conductor de la guerra, la pau i el servei militar obligatori.

1. El dimarts **20 de febrer a les 18 h**, el doctor **Joaquim Albareda i Salvadó**, catedràtic d'història moderna i director de l'Institut d'Història Jaume Vicens Vives de la Universitat Pompeu Fabra, impartirà la sessió titulada "**La revolta de 1773 contra les quintes: el desafiament més important a l'absolutisme borbònic**", en el marc d'una visió general de la política catalana del Set-cents basada en el seu darrer llibre '**Vençuda però no submisa. La Catalunya del segle XVIII**' (Barcelona: Edicions 62), publicat l'any passat.
2. El dijous 14 de març a les 18 h, a manera de tancament, el periodista i polític pacifista Jordi Armadans i Gil, des del 1996 director de FundiPau, ens parlarà des

del final de la història on posa el focus aquesta exposició: el procés que va portar el 2001 a l'eliminació a l'Estat espanyol del servei militar obligatori, a través de la conferència titulada "De la fi de la mili a les guerres d'avui: moviment antimilitarista i treball per la pau".

Per saber-ne més

Pàgina de
l'exposició: <https://anc.gencat.cat/ca/Difusio/exposicions/esperits-dissidents.-lavalot-de-les-quintes-de-1773>